

Wzrost gospodarczy i polityka rodzinna

Zwiększanie konkurencyjności Polski i dbałość o wzrost gospodarczy to główne zadania naszego kraju. Nie sposób dokonać tego bez stabilnego współdziałania najważniejszych instytucji państwa. Wygłaszając w listopadzie 2011 r. orędzie, na inauguracyjnych posiedzeniach Sejmu i Senatu, Prezydent Bronisław Komorowski zachęcał rząd do odważnego i rozważnego wprowadzania reform, zwracając uwagę nowo zaprzysiężonych parlamentarzystów na wielkie wyzwania stojące przed Polską.

Pałac Prezydencki i Belweder są żywymi ośrodkami merytorycznej dyskusji nad kierunkami rozwoju Polski. Prezydent Bronisław Komorowski jest inicjatorem dialogu społecznego i debat na te tematy. Dyskusje toczą się w ramach Forum Debaty Publicznej (FDP) oraz w toku częstych konsultacji z różnymi środowiskami politycznymi. Od zainicjowania Forum Debaty Publicznej we wrześniu 2010 r., z udziałem Prezydenta odbyło się 56 debat w najpilniejszych sprawach gospodarczych i społecznych poruszających problematykę demograficzną, samorządową, systemu stanowienia prawa, edukacyjną oraz kulturową.

Wyzwania dla wzrostu gospodarczego

PKB rósł w Polsce nieprzerwanie od 1992 r., a w 2009 r. byliśmy jedynym krajem

w Unii Europejskiej, który uniknął recesji. Mamy niższy poziom zadłużenia, a także zapis w Konstytucji uniemożliwiający zadłużenie państwa powyżej 60 proc. PKB.

Niemniej światowy kryzys gospodarczy stwarza realne zagrożenia dla owoców polskiego sukcesu gospodarczego. We wrześniu 2012 r. podczas XXII Forum Ekonomicznego w Krynicy Prezydent mówił, że Polska musi wzmocnić konkurencyjność gospodarki. Aby tego dokonać, trzeba sprostać pięciu zadaniom: zwiększyć bezpieczeństwo finansów publicznych, umocnić bezpieczeństwo systemu finansowego, przeprowadzić reformy rynku pracy i polityki rodzinnej, utrzymać chłonny rynek wewnętrzny oraz dokonać otwarcia Polski na nowe bieguny wzrostu.

W ocenie Prezydenta Komorowskiego należy wykorzystać „dobre czasy” dla reform i działań dla zwiększenia konkurencyjności. Minimalizuje się wtedy krótkookresowe koszty przy długookresowych i trwałych korzyściach. Jak trudne i ryzykowne jest przeprowadzanie reform w czasie recesji – wymuszonych, pod presją rynków finansowych – widać na przykładzie Grecji. Załamanie koniunktury gospodarczej w Europie pokazuje, że w dzisiejszym świecie suwerenność gospodarcza, to przede wszystkim prowadzona w horyzoncie wielu lat odpowiedzialna polityka gospodarcza. Jej zasadniczym celem powinno być zapewnienie trwałej konkurencyjności, a przez to wysokiego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. W dzisiejszym świecie

Wystąpienie Prezydenta RP podczas Forum Ekonomicznego w Krynicy, 4 września 2012 roku

Debata o szansach dla polskiej gospodarki w Pałacu Prezydenckim, 24 stycznia 2013 roku

wyznacznikiem pozycji międzynarodowej państw i miarą ich roli na scenie globalnej jest wielkość i konkurencyjność ich gospodarek. A zatem tylko konkurencyjna i zdrowa gospodarka zapewni Polsce właściwą rolę w Europie i świecie.

W styczniu 2013 r. w Pałacu Prezydenckim odbyła się debata, o potrzebie spełnienia przez Polskę kryteriów przystąpienia do strefy euro. Wzięli w niej udział ministrowie finansów i gospodarki z wielu rządów – od Leszka Millera i Marka Belki po gabinety Jana Olszewskiego i Jarosława Kaczyńskiego. W podsumowaniu Prezydent podkreślił, że konieczne jest wyraźne oddzielenie decyzji o przyjęciu euro od dążenia do spełnienia kryteriów koniecznych do starania się o członkostwo w strefie euro.

Zaangażowanie Bronisława Komorowskiego w sprawy gospodarcze było jedną z głównych przesłanek do zwołania w lutym 2013 r. Rady Gabinetowej dotyczącej euro. Zdaniem Prezydenta RP w obecnej sytuacji Polski dobrą praktyką będzie odejście od wskazywania konkretnej daty wejścia do strefy euro na rzecz wyznaczenia terminu polskiej gotowości do przyjęcia europejskiej waluty.

Temu tematowi poświęcono też zorganizowaną na początku kwietnia 2013 r. debatę: „Jak trwale spełnić kryteria nominalne strefy euro?”. Prezydent podkreślił wówczas, że spełnienie kryteriów spójności jest warunkiem dla dalszego rozwoju polskiej gospodarki, niezależnie od samej decyzji o wejściu do strefy euro. Wypełnienie kryteriów, tj. utrzymanie niskiego deficytu budżetowego, niskiej inflacji, niskich stóp procentowych pozwoli m.in.: zachować siłę nabywczą oszczędności, obniżyć koszty obsługi długu publicznego i tworzyć zachę-

ty do inwestycji. Przeprowadzenie reform strukturalnych, w tym m.in.: rynków pracy, finansów publicznych, wzmocnienia sektora małych i średnich firm, uproszczenia podatków, deregulacji zwiększy konkurencyjność, wzrost gospodarczy, a w konsekwencji obniży stopę bezrobocia. Dzięki reformom Polska może symbolicznie zmienić geografie i ze wschodu Europy przenieść się na północ, która jest synonimem konkurencyjności i sukcesu gospodarczego.

Konkurowaniu Polski na światowych rynkach poświęcone było Forum Debaty Publicznej, w czerwcu 2013 r. Podczas debaty zaprezentowano raport „Konkurencyjna Polska. Jak awansować w światowej lidze gospodarczej?”, który został przygotowany przez zespół ekspertów pod kierownictwem prof. Jerzego Hausnera. Raport stanowił punkt wyjścia do dyskusji i wskazania obszarów, które mają kluczowe znaczenia dla rozwoju konkurencyjności polskiej gospodarki. Wśród rekomendacji wymienionych w dokumencie znalazły się m.in.: poprawa warunków dla przedsiębiorczości, proinnowacyjna reorientacja gospodarki, strukturalna przebudowa rynku pracy, promocja eksportu, prorozwojowe wykorzystanie środków unijnych oraz usprawnienie struktur państwa i administracji. Podsumowując debatę Prezydent podkreślił, że o konkurencyjności polskiej gospodarki należy myśleć, wychodząc poza ramy politycznych uwarunkowań i kadencyjności urzędu.

Bronisław Komorowski zaangażował się w rozwiązanie problemu, jakim jest zbyt mała dostępność kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz dla ludzi młodych zatrudnionych na umowach cywilno-prawnych. Prezydent podjął ten temat w rozmowach z szefami największych banków w listopadzie 2012 r. oraz z szefem

Posiedzenie Rady Gabinetowej dotyczące spełnienia kryteriów wejścia do strefy euro, 26 lutego 2013 roku

Komisji Nadzoru Finansowego. Prezydent podkreślał wówczas, że dostępność kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz ludzi młodych, szczególnie zatrudnionych na umowy czasowe może pobudzić rozwój gospodarczy kraju. W lutym 2013 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła nową rekomendację mającą na celu uelastycznienie podejścia banków do udzielania kredytów.

Konkurencyjność mikro, małych i średnich przedsiębiorstw była tematem marcowego seminarium w ramach Forum Debaty Publicznej, w którym wzięli przedsiębiorcy, eksperci i przedstawiciele instytucji publicznych. Prezydent wyraźnie podkreślił, że do wzmocnienia konkurencyjności niezbędne jest stworzenie prostego systemu podatkowego, uelastycznienie rynku pracy dla mikrofirm oraz polepszenie systemu stanowienia prawa.

Prezydent RP jest głęboko przekonany, że Polska potrzebuje odważnych zmian i dlatego konsekwentnie inspirował i wspiera wysiłki reformatorskie rządu i bierze współodpowiedzialność za działania modernizacyjne. Szuka porozumienia na rzecz reform, nie tylko na poziomie politycznym, ale też eksperckim i obywatelskim.

Prowadzony przez Prezydenta RP szeroki dialog społeczny miał na celu przygotowanie Polaków do niezbędnej i nieuchronnej reformy systemu emerytalnego, w tym do realizacji pierwszego kroku, jakim jest podniesienie wieku emerytalnego. Rządowy projekt ustawy dotyczący stopniowego podnoszenia wieku emerytalnego budził wiele pytań, sporo obaw i niepewności. Dyskusje, które w różnych

formach toczyły się w Pałacu Prezydenckim, wskazały także na potrzebę podjęcia takich wyzwań jak problem aktywności zawodowej ludzi starszych, możliwości włączenia ich doświadczenia i wiedzy w pracę na rzecz rozwoju.

Jak najszerszy konsensus społeczny i budowanie stabilnego układu politycznego dla akceptacji i zrozumienia reformy emerytalnej wytyczały kierunek działań Prezydenta RP, który konsekwentnie dążył do tego, by reforma była wspierana i realizowana wspólnym wysiłkiem przez koalicję rządową i liczące się siły polityczne w Polsce. Budując płaszczyznę porozumienia, zaprosił na spotkanie w Pałacu Prezydenckim w lutym 2012 r. szefów wszystkich klubów parlamentarnych, aby wspólnie rozmawiać o przyszłości systemu emerytalnego i podjąć próbę wypracowania wspólnego stanowiska.

W ramach Forum Debaty Publicznej w marcu 2012 r. w dyskusji o wyzwaniach demograficznych i reformie emerytalnej oprócz Prezydenta RP wzięli udział m.in.: Pierwsza Dama Anna Komorowska, minister pracy Władysław Kosiniak-Kamysz, a także szef Rady Gospodarczej przy premierze Jan Krzysztof Bielecki. Prezydent Bronisław Komorowski wskazywał na konieczne warunki brzegowe, które powinny być spełnione, aby reforma była zrozumiała i akceptowana społecznie, aby opinia publiczna była dobrze poinformowana i przekonana, że w programie zmian uwzględniono różne punkty widzenia. Upominał się także o głos młodych ludzi, który uważa za niesłuchanie ważny w tej sprawie.

Nieprzypadkowo też II Kongres Demograficzny rozpoczął swoje obrady

w marcu 2012 r. w Pałacu Prezydenckim. Pałac stał się bowiem ważnym i cenionym ośrodkiem dyskusji, analiz i szukania dobrych odpowiedzi na wyzwania strategiczne Polski. Szeroka debata, którą inicjuje i prowadzi Prezydent Bronisław Komorowski, może ułatwić opinii publicznej zrozumienie, jak powinny przebiegać procesy dostosowania się do zachodzących zmian demograficznych. Prezydent RP podkreśla z jednej strony nieuchronność procesów demograficznych i starzenie się polskiego społeczeństwa, a z drugiej strony konieczność poszukiwań takich rozwiązań, które zapewnią przyszłym emerytom życie na zadawalającym poziomie bez obciążania nadmiernymi kosztami młodego, mniej licznego pokolenia. Według Prezydenta Bronisława Komorowskiego istotną wartością, którą powinniśmy zachować i rozwijać, jest zasada solidarności międzypokoleniowej, ponieważ żadne protesty i referenda nie odwrócą naturalnych procesów demograficznych.

Prezydent RP podjął działania budujące konsensus i koalicję poparcia dla zmian w systemie emerytalnym już w pierwszym roku swojego urzędowania, kiedy konsultował z rządem, z partnerami społecznymi, z prawnikami i z ekspertami ustawę dotyczącą zmian w systemie emerytalnym, polegających na przesunięciu części składki z OFE do ZUS. Prezydent Bronisław Komorowski wystosował list do Premiera Donalda Tuska, w którym wyraził oczekiwanie, żeby projekt ustawy zawierał rozwiązania korzystne dla przyszłych emerytów: odpowiednio wysoką waloryzację składek na subkoncie w ZUS, zapewnienie możliwości dziedziczenia składek po ubezpieczonych oraz wsparcie dla upowszechnienia dobrowol-

nych ubezpieczeń emerytalnych. Zawarte w liście propozycje zostały uwzględnione w ustawie.

Prezydent Bronisław Komorowski wystąpił także z inicjatywą ustawodawczą dotyczącą nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wprowadziła ona przepisy o możliwości ponownego ustalania wysokości emerytur dla osób, których prawo do emerytury zostanie zawieszona. Możliwość ponownego przeliczenia emerytury po zakończeniu aktywności zawodowej niweluje niekorzystny wpływ zmiany przepisów dotyczących zasad łączenia pracy z emeryturą na wysokość emerytury. To była pierwsza sfinalizowana w parlamencie inicjatywa ustawodawcza Prezydenta Komorowskiego.

Ponadto w dyskusjach w ramach Forum Debaty Publicznej wielu ekspertów akcentowało konieczność wsparcia innowacyjności naszej gospodarki. Potencjał innowacyjny w dużej mierze zależy od jakości szkolnictwa wyższego, dopasowania oferty kształcenia do potrzeb zmieniającego się społeczeństwa i rynku pracy oraz od relacji między nauką a gospodarką. Ekspertki podkreślali, że reforma nauki i szkolnictwa wyższego powinna zmierzać do tworzenia nowoczesnego, mądrego, wykształconego społeczeństwa obywatelskiego.

Zdaniem Prezydenta RP te czynniki oraz duch polskiej przedsiębiorczości najlepiej dowodzą, że polscy przedsiębiorcy stali się siłą napędową udanej transformacji, a w tym gronie na szczególnie wyróżnienie zasługuje mały i średni biznes, który był i jest dźwignią rozwoju polskiej gospodarki.

Wręczenie Nagrody Gospodarczej Prezydenta RP, Poznań, 5 czerwca 2013 roku

Nagroda Gospodarcza Prezydenta RP

Wzmacnianie polskiej gospodarki polega w dużej mierze na kształceniu postaw poprzez docenianie i promowanie najbardziej przedsiębiorczych, kreatywnych, śmiałych i innowacyjnych osób, bo to one są awangardą postępu i modernizacji. To ci przedsiębiorczy ludzie przekraczają granice i wyznaczają nowe trendy w działalności gospodarczej, stając się prekursorami zmian i ambasadorami postępu. Z myślą o takich osobach, przedsiębiorstwach, a także sprzyjających im instytucjach, Prezydent Bronisław Komorowski zdecydował o wznowieniu Nagrody Gospodarczej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Nagroda, która promuje patriotyzm pracy i „codziennego trudu” oraz szerzy myślenie o nowoczesnej Polsce. Przyszłość państwa, jego siła, znaczenie, wykuwa się w codziennej pracy ludzi przedsiębiorczych, w codziennym wysiłku owocującym rozwojem gospodarczym kraju.

Uroczystość wręczenia przez Prezydenta RP najlepszym polskim przedsiębiorstwom oraz instytutom badawczym statuetek nagrody odbywa się podczas Międzynarodowych Targów Poznańskich. Nagroda przyznana jest w czterech kategoriach:

- *Innowacyjność*
- *Ład Korporacyjny i Społeczna Odpowiedzialność Biznesu*
- *Obecność na Rynku Globalnym*
- *Zielona Gospodarka*

Spotkania poświęcone kwestiom gospodarczym w kraju i za granicą są istotnym elementem w kalendarzu głowy państwa. Prezydent Bronisław Komorowski bierze udział w wielu spotkaniach z przedsiębiorcami i ludźmi biznesu. W takich rozmowach podkreśla znacze-

nie inicjatyw przedsiębiorców i w nich widzi potężny kapitał, zdolność do adaptacji, do innowacji, które są siłą napędową polskiej gospodarki i przedsiębiorstw w XXI wieku.

Zdaniem Prezydenta RP do bardzo ważnych wyzwań gospodarczych Polski należy modernizacja polskiej wsi, prowadzona z poszanowaniem tradycji. Regularne spotkania z wybitnymi ekspertami i specjalistami w dziedzinie rolnictwa i obszarów wiejskich skupiają się na prezentacji analiz i projektów dotyczących wykorzystania bogatych zasobów wsi. Ten kapitał tworzą przede wszystkim ludzie, a także dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Polski. Począwszy od marca 2011 r., kiedy podsumowywane były wstępne wyniki spisu rolnego przeprowadzonego przez GUS w 2010 r., dyskutowano o sprawach obszarów wsi i gospodarce rolnej, poruszając tematy takie jak: zwiększanie szans edukacyjnych na obszarach wiejskich, zaangażowanie mieszkańców wsi w inicjatywy lokalne, a także dostarczanie nowych impulsów dla przyspieszenia rozwoju w obszarach wiejskich.

Z inicjatywy Prezydenta RP dyskutowano też nad problematyką organizmów modyfikowanych genetycznie. Prezydent Bronisław Komorowski zachęcał rząd do debaty dotyczącej regulacji kwestii związanych z GMO w jednej ustawie, aby nie ryzykować, że w poszczególnych ustawach znajdują się cząstkowe zapisy, które niekoniecznie tworzą logiczną i odpowiedzialną całość systemu prawnego. W tej kwestii ważne jest, aby poprzez rozmowę wyjaśniać wątpliwości, rozwiewać obawy, a także próbować odejść od zideologizowanego problemu genetycznie modyfikowanej żywności, pasz i innych towarów,

tak by ocenić je z punktu widzenia rzeczywistych zagrożeń, nadziei i szans dla wielu obszarów polskiego życia gospodarczego.

Strategiczny program polityki rodzinnej Prezydenta RP

Prezydent Bronisław Komorowski uważa, że odpowiedź na kryzys demograficzny jest jednym z najważniejszych zadań, jakie stoją przed Polską. Prezydent w myśl hasła „zgoda buduje” zainicjował wspólną debatę, której celem jest znalezienie rozwiązań dla niekorzystnych trendów demograficznych. Zagadnienia te poruszano wielokrotnie podczas Forum Debaty Publicznej, seminariów, a także międzynarodowych konferencji eksperckich.

Odpowiedzią na wyzwanie demograficzne jest prowadzenie konsekwentnej polityki przyjaznej rodzinie. Intencją Prezydenta RP jest stworzenie całościowych założeń polityki wspierającej rodziny, uzgodnionych społecznie i politycznie oraz realizowanych w dłuższym czasie niż jedna kadencja. W jego opinii należy rozmawiać o uczynieniu polityki rodzinnej jednym ze strategicznych wyzwań dla Polski.

Prezydent Bronisław Komorowski w rozmowie z przedstawicielami rządu, samorządu, partnerami społecznymi oraz przedstawicielami rodzin przekonywał, że potrzeba nam rozwiązań o charakterze systemowym, stwarzających rodzinom poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji, sukcesywnie realizujących określone cele. Polityka rodzinna nie może być traktowana jako źródło oszczęd-

ności, lecz wręcz przeciwnie – jako optymalny sposób inwestowania w przyszłość. Polacy chcą mieć więcej dzieci, niż obecnie mają. Rolą państwa jest umożliwienie młodym ludziom realizacji aspiracji rodzicielskich poprzez usuwanie barier, jakie stoją na drodze do ich marzeń o rodzinie.

Nad rekomendacjami dotyczącymi polityki rodzinnej w Kancelarii Prezydenta RP pracował zespół ekspertów, przedstawiceli środowisk naukowych zajmujących się problematyką rodziny, demografii, ekonomii, socjologii oraz przedstawiceli organizacji pozarządowych. Wyniki jego prac wykorzystano do stworzenia Programu Polityki Rodzinnej Prezydenta RP „Dobry Klimat dla Rodziny”. Program oparty na diagnozie i analizie trudności i barier, które napotykają rodziny we współczesnej Polsce, określa warunki konieczne dla odnowy demograficznej kraju, dobrego rodzicielstwa i dobrego dzieciństwa. Wiele z rekomendacji to gotowe strategie w obszarze rozwiązań podatkowych, ulg dla rodzin wielodzietnych (ogólnopolska karta dużych rodzin), budownictwa mieszkaniowego przeznaczonego na wynajem, rozwoju miejsc edukacji i opieki małych dzieci, w tym ograniczenie opłat ponoszonych przez rodziców, wprowadzenia bonu opiekuńczego dla mniej zamożnych rodzin, podnoszenia standardów usług opiekuńczo-edukacyjnych dla dzieci, dostępności i jakości świetlic szkolnych, promocji zaangażowania ojców w wychowanie dzieci, organizacji pracy sprzyjającej rodzicom, zwiększenia elastyczności urlopów rodzicielskich.

Prezydent chce, aby program „Dobry Klimat dla Rodziny” był poddany szerokiej debacie publicznej, która pomoże zbudować w Polsce konsekwentną politykę przy-

jazną rodzinie. Ważną rolę w budowaniu dobrego klimatu dla rodziny odgrywają lokalne inicjatywy, współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi i rodzinami, pracodawcy, organizacje związkowe, kościoły i związki wyznaniowe.

Ważnym elementem budowania programu było wsłuchanie się w głos przedstawicieli rodzin, uczestniczących w debatach regionalnych „Ważne sprawy polskich rodzin”. Prezydent uczestniczył m.in. w debacie, która miała miejsce w maju 2013 r. w Nowym Sączu, gdzie uczestnicy debat definiowali problemy, z jakimi borykają się ich rodziny. Głosy zebrane w czasie debat wzbogaciły program polityki rodzinnej.

Polityka rodzinna musi brać ponadto pod uwagę efektywność, tak by przy ograniczonych możliwościach budżetu państwa dobierać najmniej uciążliwe dla podatników rozwiązania. Prezydent proponował szersze spojrzenie, nie tylko na sytuację ekonomiczną rodzin, ale również na warunki życia i klimat wokół rodzin, jakość ich otoczenia, a zatem takie kwestie jak: dostęp do żłobka, przedszkola, szkoły czy lekarza.

W ramach prac nad „Dobrym Klimatem dla Rodziny” odbyły się liczne debaty w Pałacu Prezydenckim. W listopadzie 2012 r. podczas debaty pt. „Między pracą a domem. Kto wychowa nasze dzieci?”, podczas której Bronisław Komorowski opowiedział się za maksymalnie elastycznymi rozwiązaniami pozwalającymi łączyć młodym Polakom intensywną pracę ze szczęściem rodzicielstwa i chęcią posiadania dzieci. W lutym 2013 r. odbyła się kolejna debata związana z najmłodszymi obywatelami pt. „Polak mały w przed-

szkolu i żłobku. Dostępność opieki – jakość edukacji”. Płynął z niej jednoznaczny wniosek, że wprowadzenie rozwiązań ułatwiających godzenie ról zawodowych i rodzicielskich, zmiany w systemie ulg na dzieci oraz zagwarantowanie stabilności prowadzonych działań są kluczowe dla skutecznej polityki rodzinnej.

10 czerwca 2013 r. Prezydent Bronisław Komorowski podpisał ustawę wydłużającą urlop rodzicielski do 1 roku. Znowelizowana ustawa daje także ojcom możliwość aktywnego uczestniczenia w wychowaniu dziecka.

Dane demograficzne pokazują, że żyjemy coraz dłużej, rodzi się coraz mniej dzieci, a polskie społeczeństwo coraz bardziej się starzeje. W związku z tym w Kancelarii Prezydenta RP odbywają się cyklicznie debaty poświęcone różnym aspektom starości.

Czas zmienić stosunek do starości, dać ludziom bardziej doświadczonym szansę na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym, a solidarność międzypokoleniową uczynić jedną z zasad funkcjonowania społeczeństwa i polskich rodzin. Taką próbą zmiany perspektywy była organizacja międzynarodowej konferencji w marcu 2012 r. pt. „Zwiększanie aktywności osób starszych oraz solidarność międzypokoleniowa – podejście zintegrowane”. Było to wydarzenie wpisujące się w Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, inicjatywę Unii Europejskiej. Zdaniem Prezydenta Bronisława Komorowskiego warto, abyśmy dostrzegli, że oprócz tego pierwszego kroku, jakim jest podniesienie wieku emerytalnego, stoją przed nami dalsze

Spotkanie Prezydenta RP z dziećmi przed debatą „Polak mały w przedszkolu i żłobku. Dostępność opieki – jakość edukacji”, 27 lutego 2013 roku

Uroczyste podpisanie ustawy wydłużającej urlop macierzyński, 10 czerwca 2013 roku

Gala Konkursu „Dobry Klimat dla Rodziny”, 15 maja 2013 roku

Uroczysta ratyfikacja Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, 6 września 2012 roku

Prezydent RP na Forum Debaty Publicznej dotyczącym OFE, Belweder, 11 marca 2011 roku

Konkurs „Dobry Klimat dla Rodziny” o Nagrodę Pary Prezydenckiej

Para Prezydencka w 2012 r. zainaugurowała w Międzynarodowym Dniu Rodzin Konkurs „Dobry Klimat dla Rodziny”. Ideą Konkursu, skierowanego do wszystkich gmin i powiatów, jest nagradzanie i promocja dobrych praktyk samorządów, które realizują projekty pomagające rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów.

W 2012 r. Para Prezydencka, zwracając uwagę na poszczególne aspekty funkcjonowania rodzin wskazała następujące kategorie konkursowe:

Inicjatywy międzypokoleniowe, podejmowane w celu integracji i wzmacniania więzi między generacjami;

Wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji najmłodszych dzieci, dotyczy wsparcia rodziców w sprawowaniu codziennych obowiązków opiekuńczych i wychowawczych;

Kategoria otwarta, do której samorządy same mogą zgłaszać te inicjatywy, które – ich zdaniem – tworzą w społeczności lokalnej dobry klimat dla rodziny.

W grudniu 2012 r. ogłoszono Nominacje w Konkursie „Dobry Klimat dla Rodziny”. Z blisko 250 różnorodnych inicjatyw samorządów wspierających rodziny, Kapituła Konkursu, pod przewodnictwem Podsekretarza Stanu w Kancelarii Prezydenta Ireny Wóycickiej, wyłoniła 15 Nominowanych do Nagrody Pary Prezydenckiej. Laureatów I edycji wskazali Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wraz z Małżonką.

15 maja 2013 r. podczas uroczystej gali konkursu uhonorowano zwycięzców w poszczególnych kategoriach:

- *Gminę Dzierżoniów (za budowanie „Międzypokoleniowych mostów”, które aktywizują seniorów i wzmacniają więzi międzypokoleniowe),*
- *Gminę Mrozy (za program „Dobrze jest być dzieckiem w gminie, bo Gmina Mrozy przyjazna dziecku i rodzinie”, który wspiera mieszkańców w pełnieniu ról rodzicielskich),*
- *Miasto Siedlce (za projekt „Miasto przyjazne rodzinie” – systemowo wspierający rodziny poprzez programy budownictwa komunalnego i socjalnego, program „3+ Siedlecka Duża Rodzina” oraz działania na rzecz integracji osób z niepełnosprawnością).*

wyzwania, a wśród nich problem aktywności zawodowej ludzi starszych i utrzymania zdolności do pracy.

Tworzenie dobrego klimatu dla rodzin to też dbanie o warunki dla osób niepełnosprawnych. W lipcu 2011 r. Prezydent Bronisław Komorowski podpisał ustawę Kodeks Wyborczy, która dostosowała organizację wyborów do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W swoich wystąpieniach zachęcał tę grupę osób do skorzystania z nowego prawa i udziału w głosowaniu.

6 września 2012 r. Prezydent uroczystie ratyfikował Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Ratyfikacja nakłada obowiązek usuwania barier, które napotykają osoby niepełnosprawne w realizacji swoich praw. Państwa-sygnatariusze tego dokumentu są zobowiązane do podjęcia wszelkich działań na rzecz urzeczywistnienia postanowień Konwencji, monitorowania ich realizacji, a także upowszechniania jej zapisów w świadomości obywateli, także obywateli niepełnosprawnych. Dzięki temu możliwa będzie identyfikacja problemów, a także usuwanie przeszkód rzeczywistych i mentalnych, które stają na drodze realizacji praw osób niepełnosprawnych.

Jakość państwa i prawa

Przez ponad 20 lat gospodarka kraju nadrobiła dużą część dystansu dzielącego nas od krajów bardziej rozwiniętych. Rozwój cywilizacyjny polega na poprawie jakości państwa, czyli standardów stanowienia i stosowania prawa oraz

zwiększaniu efektywności instytucji. Państwo ma nadawać przyjazne i trwałe ramy dla rozwoju i w przekonaniu Prezydenta RP na tym polu powinna koncentrować się dziś działalność pro-rozwojowa państwa.

Nowy model zaangażowania w proces legislacyjny

Prezydent Bronisław Komorowski wspiera inicjatywy zmierzające do usprawnienia procesów stanowienia i egzekucji prawa. Nowy model pozytywnego zaangażowania głowy państwa w proces legislacyjny opiera się m.in. na: wczesnym sygnalizowaniu niedostatków procedowanych ustaw i zgłaszanych projektów, inicjowaniu szerokiej dyskusji nad proponowanym prawem, poszukiwaniu kompromisu pomiędzy różnymi propozycjami oraz wykorzystywaniu odrębnego narzędzia w postaci inicjatywy ustawodawczej. Korzystając z tego prawa, Prezydent RP doprowadził do przyjęcia nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgłosił też kilka innych inicjatyw, m.in.: nowelizację ustawy o zgromadzeniach, projekt zmian zobowiązujący związki sportowe do umieszczania godła na koszulkach polskiej reprezentacji narodowej oraz propozycję nowelizacji ustawy o nasiennictwie – dającą czas rządowi na całościowe uregulowanie kwestii organizmów modyfikowanych genetycznie.

Podniesienie jakości uchwalanego w Polsce prawa, tak aby było ono jednoznaczne, wewnętrznie spójne oraz zrozumiałe i przyjazne dla obywateli i firm – to jeden z priorytetów Prezydenta RP, jako strażnika Konstytucji i ładu prawnego w naszym kraju.

Działalność legislacyjna Prezydenta RP

Mijając 3 lata pokazały, że prezydentura może sprzyjać dialogowi i wypracowywaniu kompromisu. Prezydent Bronisław Komorowski systematycznie współpracuje zarówno z rządem, jak i z opozycją oraz z różnymi środowiskami, które zgłaszają swoje potrzeby i formułują konkretne postulaty. W odpowiedzi Prezydent RP konsekwentnie realizuje przynależne mu jako głowie państwa prerogatywy, związane z inicjatywą ustawodawczą, podpisywaniem ustaw, kierowaniem wniosków do Sejmu o ponowne rozpatrzenie ustaw (weto) oraz kierowaniem wniosków do Trybunału Konstytucyjnego.

Spis inicjatyw i działań legislacyjnych znajduje się na końcu publikacji

Jedną z najważniejszych wartości w budowaniu suwerennego państwa jest partycypacja społeczna i przeświadczenie obywateli, że prócz obowiązków publicznych zachowują prawo współdecydowania o przyszłości i funkcjonowaniu kraju. Prezydent RP szuka sposobów usprawnienia procesów stanowienia i egzekwowania prawa, tak by otwartość administracji była skuteczną gwarancją obywatelskiego partycypowania we władzy. Zależy to od przejrzystości obowiązującego prawa i równego dostępu do usług publicznych. Na Forum Debaty Publicznej dyskutowano niejednokrotnie zarówno o stanowieniu prawa, jak i poprawie jakości funkcjonowania państwa. W trakcie spotkań przedstawiciele administracji państwowej, sądów i trybunałów, organizacji pozarządowych, samorządów zawodowych, świata nauki oraz eksperci wielu dziedzin wskazywali główne wyzwania i dyskutowali nad rozwiązaniami. Wymiernym efektem prac zespołu

Na Forum Debaty Publicznej pojawiły się zagadnienia kluczowe dla „Sprawnego i służebnego państwa”:

- *system stanowienia prawa, tj. zbiór reguł postępowania, prowadzący do tworzenia prawa najwyższej jakości, poddanego rzetelnemu procesowi konsultacji oraz wnikliwej ocenie skutków regulacji,*
- *proceduralny wymiar relacji obywatela i administracji rozumiany jako katalog podstawowych zasad, umożliwiających obywatelowi skuteczne dochodzenie swoich praw w urzędzie oraz sprawne i sprawiedliwe rozstrzygnięcie przez sąd ewentualnych odwołań od decyzji organów administracji,*
- *system nieodpłatnej pomocy prawnej, czyli zespół instytucjonalnych i finansowych narzędzi wspierania osób ubogich i wykluczonych społecznie w zakresie uzyskiwania informacji oraz fachowej opinii i porady prawnej.*

FDP „Sprawne i służebne państwo” będzie przygotowaniem tzw. „zielonych ksiąg”, stanowiących kompleksową ocenę sytuacji oraz wypracowanie katalogu konkretnych rekomendacji. Uczestnicy debat wyrażali przekonanie, że demokratyczne państwo nie może funkcjonować bez sprawnego i przejrzystego systemu stanowienia prawa. Dlatego dostrzegając obecne wady systemu legislacyjnego, takie jak: nadprodukcja aktów prawnych, zawilóść, brak przejrzystości i częsta niespójność prawa oraz brak konsultacji społecznych i przewidywania skutków wprowadzanych regulacji, wskazywali na obszary koniecznych zmian i propozycje rozwiązań.

Poprawę systemu stanowienia prawa można osiągnąć poprzez: zwiększenie roli przygotowania oceny wpływu regulacji, zwiększenie udziału obywateli w proce-

sie przygotowywania oceny wpływu oraz zwiększenie odpowiedzialności autora aktu prawnego za skutki jego wdrożenia.

Oddzielny cykl spotkań stanowią seminaria poświęcone nieodpłatnej pomocy prawnej dla potrzebujących, których celem jest określenie społecznych potrzeb w tej dziedzinie i metod ich zaspakajania, z uwzględnieniem istniejącego potencjału organizacyjnego i finansowego oraz zaprezentowanie i poddanie publicznej dyskusji propozycji rozwiązań systemowych. Debata w tej sprawie opiera się na założeniu, że każdy obywatel, a szczególnie osoba zagubiona w gąszczu urzędniczych i sądowych procedur, powinien mieć możliwość zapoznania się z obowiązującymi normami prawnymi oraz skorzystania z fachowej pomocy prawnej.

Efekty wielomiesięcznej debaty w tej kwestii zostaną opisane w Zielonej Księdze, która będzie zawierała diagnozę słabości polskiego systemu stanowienia prawa. Znajdą się w niej również rekomendacje dalszych działań. Wśród kierunków, w jakich powinny iść dalsze zmiany, już w trakcie debat wskazywano potrzebę działań systemowych ukierunkowanych na zbudowanie w Polsce całościowego i jednolitego modelu wsparcia prawnego dla osób zagubionych w gąszczu przepisów oraz gmatwaninie procedur administracyjnych i sądowych.

Obywatele i administracja

Kolejną sferą aktywności zespołu FDP „Sprawne i służebne państwo” są zagadnienia związane z właściwym unormowaniem relacji obywateli i administracji, także w zakresie koniecznych zmian w procedurze administracyjnej i sądowno-administra-

Inauguracja Forum Debaty Publicznej – spotkanie zespołu „Samorząd Terytorialny dla Polski”, 7 października 2010 roku

cyjnej. W tym kontekście omówione zostały: zasada dwuinstancyjności postępowania administracyjnego w świetle Konstytucji RP, różnorodność europejskich modeli sądownictwa administracyjnego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na systemy dopuszczające orzekanie reformatoryjne oraz pozainstytucjonalne metody rozwiązywania sporów o charakterze administracyjnym.

Prezydent Bronisław Komorowski sugeruje, aby zmiany szły w kierunku tzw. modelu reformatoryjnego, w którym sądy mogą merytorycznie rozstrzygać sprawy. Sądownictwo administracyjne w Polsce, zgodnie z art. 184 Konstytucji, kontroluje działalność administracji publicznej, a więc w przedmiocie orzekania pełni rolę kasacyjną – co do zasady może jedynie uchylić decyzję merytoryczną i przekazać sprawę organowi administracji publicznej do ponownego rozpatrzenia. Model reformatoryjny dopuszcza ograniczoną kompetencję sądów administracyjnych do wydawania rozstrzygnięć zastępujących akt administracyjny albo nakazujących organowi wydanie rozstrzygnięcia o określonej treści.

Przemawiając do Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prezydent RP podkreślił rosnącą liczbę poprawnych wyroków i wzrost efektywności działania sądów administracyjnych. Zwrócił jednak uwagę na problem egzekwowania wydanych już wyroków i sytuacji, w których sprawa zaczyna krążyć przez lata między instytucjami administracyjnymi i sądowymi. Obywatel, trzymając w ręku prawomocny wyrok sądu administracyjnego, zbyt często postawiony jest w roli bezsilnego obserwatora. Jest to poważna rysa na wizerunku naszego państwa. W związku

z tym Prezydent Bronisław Komorowski zapelował do sędziów NSA o włączenie się do dyskusji na temat modelu sądownictwa administracyjnego. Zadeklarował swoje poparcie dla propozycji wzmacniającej skuteczność sądownictwa administracyjnego i skorzystanie z inicjatywy legislacyjnej.

Samorząd terytorialny

Kluczowym filarem sprawnego i silnego państwa jest samorząd terytorialny. Zaangażowanie na rzecz wspólnot lokalnych to ważny wyraz aktywności obywatelskiej. W tę wizję wpisują się podejmowane przez Prezydenta RP działania umacniające i kształtujące przyszłość samorządu terytorialnego. Ponad dwadzieścia lat jego funkcjonowania jest wystarczającym okresem dla dokonania oceny i przedstawienia propozycji korekt usuwających bariery, jakie nagromadziły się w przeszłości.

Przedstawiciele samorządowców złożyli podczas spotkania 24 września 2010 r. na ręce Prezydenta Bronisława Komorowskiego dokument „Wnioski dla Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do rozpoczęcia prac nad białą księgą samorządu terytorialnego w roku XX-lecia”. Prezydent uznał, że wnioski i rekomendacje płynące z debat samorządowych powinny mieć swój dalszy ciąg w propozycjach konkretnych regulacji prawnych. W październiku 2010 r. w Kancelarii Prezydenta RP rozpoczął działalność Zespół do spraw samorządu terytorialnego. Podczas narad roboczych z udziałem doradców Prezydenta RP oraz ekspertów i reprezentantów środowiska samorządowego wypracowywano rozwiązania systemowe i legislacyjne dotyczące m.in. wzmocnienia udziału mieszkańców w samorządzie terytorialnym oraz współdziałania gmin, powiatów i województw.

Zespół przygotował wstępny projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w samorządzie terytorialnym, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw. Przyjęto podstawowe założenie, że treść projektu ustawy musi być oparta o zgodną wolę organizacji samorządowych i pozarządowych, a w toku prac będą przeprowadzone szerokie konsultacje ze wszystkimi zainteresowanymi środowiskami. Konsultacje, organizowane przez Kancelarię Prezydenta RP, miały charakter publiczny oraz były oparte na zasadzie jawności, równości i otwartości. Przeprowadzono je w kwietniu 2011 r. także w ośrodkach regionalnych w Białymstoku, Szczecinie, Kielcach, Gliwicach, Opolu, Poznaniu, Bydgoszczy. Wzięło w nich udział ponad 1000 osób, w tym m.in. przedstawiciele władz samorządowych i organizacji obywatelskich.

W październiku 2011 r. Zespół, uwzględniając wyniki konsultacji i uwagi związków samorządowych i organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, jak również realne możliwości realizacji zadań nałożonych przez projekt na jednostki samorządu terytorialnego, przygotował zaktualizowany projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkań-

ców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw.

Prezydent Bronisław Komorowski za podstawowe uznaje przekonanie, że z tożsamością Polaka wiąże się poczucie radości i dumy z osiągnięć, które budują nowoczesną, otwartą Polskę, w której patrzy się w przyszłość. Duma i radość ze wspólnych dokonań buduje więź opartą na: otwartości, poszanowaniu prawa, przywiązaniu do wspólnoty i realizacji indywidualnych umiejętności z pożytkiem dla dobra wspólnego.

Prezydent Komorowski wyjątkową wagę przywiązuje do ożywienia inicjatyw obywatelskich, będących jednocześnie wyraźnym znakiem przywiązania do ojczyzny. Nowoczesny patriotyzm to włączanie polskiego dziedzictwa, historii i kultury do działań na rzecz rozwoju Polski. Działając na rzecz umocnienia fundamentu wspólnej przeszłości, Prezydent RP zamierza zbudować pomost między przeszłością i przyszłością, pokazując jak korzystać z przeszłości dla konkretnych wyzwań jutra. Przejawia się to w umocnieniu obywatelskości, promocji polskich sukcesów i podkreśleniu momentów dumy ze wspólnej historii.